

Radna grupa: Socijalni dijalog
Drugo zasedanje 16. mart 2009. godine
Dom Narodne skupštine Republike Srbije
Tema: Tržište rada i strategija zapošljavanja

Uvodničari:

Mária Nádaždyová, Koordinator projekta, European Public Policy Partnership,
Mihail Arandarenko, Profesor, Ekonomski fakultet - Beograd ,
Ljiljana Džuver , Pomoćnik ministra, Ministarstvo ekonomije i regionalnog razvoja,
Radan Ilić, Zamenik direktora, Nacionalna služba za zapošljavanje

Na drugom sastanku radne grupe Socijalni dijalog razmatani su problemi tržišta rada i strategija zapošljavanja u Republici Srbiji, iz naučnog i teorijskog ugla, ugla donosioca odluka i trenutne slike sa terena. Pored prepoznatljivih problema koji se javljaju u ovoj oblasti u vreme tranzicije, 2009. godina je godina svetske ekonomske krize, te je situacija u oblasti tržišta rada dodatno pogoršana. Zato su iskustva zemalja koja su već prošla kroz periode prilagođavanja svog tržišta rada veoma dragocena.

Iskustva Republike Slovačke u ovoj oblasti prenela je gospođa Nádaždyová. Slovačka je dobar primer koji treba slediti po pitanju promene radnog zakonodavstva i socijalne politike. Međutim, koliko god da su promene uspešno okončane, strukturalne reforme treba nastaviti, kao i edukacije i sisteme treninga. Razvijanje strategije za povećavanje šansi marginalizovanim grupama i onima koji su dugo nezaposleni je neophodno, jer je tržište rada suočeno sa brojnim novim izazovima zbog svetske ekonomske krize. Pitanja sa kojima se sve zemlje, kao i Srbija, suočavaju su: kako očuvati postojeća radna mesta, koji je način najadekvatniji za promovisanje preduzetništva i povećanje veština za lakše pronalaženje posla, itd.

O tržištu rada i strategijama zapošljavanja u Srbiji su govorili i uvodničari.

Članovi Radne grupe nakon diskusije o ovim pitanjima, usvojili su sledeće preporuke:

- **Neophodnost izmena radnog zakonodavstva i socijalne politike**

Trenutno Srbija jeste u fazi izmena Zakona o radu i pred donošenjem novog Zakona o zapošljavanju i osiguranju u slučaju nezaposlenosti, ali je problem što ne postoji konsenzus o smeru započetih promena. Izmene zakona bi trebalo da omoguće sistematsko kreiranje zapošljavanja, kroz sistem podsticaja za investiranje u nova radna mesta. Na taj način realni sektor bi ojačao, što je preduslov za kretanje u dublje reforme.

- **Razbijanje dualizma tržišta rada**

Podela na primarno i sekundarno tržište rada je posledica neadekvatnog poreskog opterećenja zaposlenih , te je neophodno doneti mere koje bi dovele do preraspodele podsticaja za zaposlenost, tačnije – podsticaja za investiranje u nova radna mesta , jer bi time došlo i do razbijanja dualizma tržišta rada koje bi se iz regresivnog pretvorilo u progresivno.

- **Donošenje konkretnih mera za ublažavanje trenutne svetske ekonomske krize koja se, prirodno, najviše odražava na tržište rada**

U javnom sektoru neophodno je primanja zaposlenih koja su niža zadržati na tom nivou, dok ona koja su prosečna i visoka, treba adekvatno smanjiti . Uz određene socijalne programe treba izvršiti smanjanje broja radnika gde god je to moguće. U privatnom sektoru, neophodno je da se radnici odreknu štrajkova, a poslodavci masovnog otpuštanja - treba naći kompromisno rešenje koje bi prilagodilo broj radnih sati zaposlenih i naknade za taj rad trenutnoj situaciji. Ove mere su posledica neadekvatnog i neblagovremenog reagovanja na krizu u okruženju.

- **Evaluacija rada Mreže saveta za zapošljavanje kojih ima preko 116 na teritoriji Srbije**

Treba utvrditi kakvi su efekti rada saveta za zapošljavanje kao savetodavnih tela, te posebno analizirati efekte aktivnih mera politike zapošljavanja koje oni utvrđuju i akcionih planova. Po prvim procenama najefikasnije su one mere koje su i najjeftinije: savetovaništa i obrazovanje za konkretnog poslodavca.

Kako su sve ostale mere usmereno na podizanje kapaciteta nezaposlenih, a što se u dosadašnjoj praksi pokazalo neefikasno i nedovoljno da bi tu kategoriju stanovništva dovelo do posla, potrebno je ta sredstva preusmeriti na one mere koje daju konkretne rezultate. Na primer, primećeno je da sajmovi zapošljavanja ipak imaju značajniju funkciju u pronalaženju posla.

- **Jače državne mere za zapošljavanje ranjivih kategorija, pre svega lica starijih od 45 godina, kao i dugoročno nezaposlenih**

Pored mladih kojima je jako teško da uđu na tržište rada, problem imaju i lica preko 45 godina koja kad u tom periodu izgube posao jako teško ga ponovo pronalaze. Evidentno je da s jedne strane ljudi koji izgube posao vremenom postaju neaktivni i nezainteresovani za pronalaženje novog posla , a sa druge da postoji značajan broj radnika koji rade na crno.

Još jedan evidentiran problem jeste da po isteku olakšica za zapošljavanje starijih lica (subvencije, krediti, poreska oslobađanja) poslodavci tog zaposlenog opet vraćaju na tržište rada.